

Obsah

Ú V O D	3
I. OBECNÁ ČÁST	5
1. SURDOPEDIE – VYMEZENÍ POJMU.	5
2. VZTAH SURDOPEDIE K OSTATNÍM VĚDÁM.	5
2.1 Ke speciální pedagogice.	5
2.2 K obecné pedagogice a psychologii.	6
2.3 K medicínským oborům.	6
2.4 K jazykovědě.	6
2.5 K technickým oborům.	6
3. SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ. VÝZNAM SLUCHU.	6
3.1 Sluchové vnímání. Vymezení pojmu.	6
3.2 Srovnání významu zraku a sluchu.	7
3.3 Význam sluchu pro orientaci a bezpečnost. Zvukové pozadí.	7
3.4 Význam sluchu pro rozvoj mezilidské komunikace a slovní řeči.	7
3.5 Význam sluchu pro rozvoj osobnosti.	8
4. KLASIFIKACE SLUCHOVÝCH VAD Z HLEDISKA SURDOPEDIE.	8
4.1 Děti sluchově postižené.	8
4.2 Surdopedická hlediska.	9
4.2.1 Stav sluchu.	9
4.2.2 Komunikační schopnosti.	9
4.2.3 Rozvoj slovní řeči.	9
4.2.4 Inteligence a schopnost učení.	9
4.3 Charakteristika jednotlivých kategorií sluchově postižených dětí.	10
4.3.1 Neslyšící dítě	10
4.3.2 Dítě se zbytky sluchu	10
4.3.3 Dítě lehce nedoslýchavé	10
4.3.4 Dítě středně nedoslýchavé	10
4.3.5 Dítě těžce nedoslýchavé	11
4.3.6 Dítě později ohluchlé	11
4.3.7 Kombinované vady.	11
4.3.8 Surdopedická diagnostika a diferenciální diagnostika.	12
5. ORGANIZACE PÉČE O SLUCHOVĚ POSTIŽENÉ.	12
5.1 Péče o sluchově postižené – péče týmová.	12
5.2 Péče v raném věku.	13
5.3 Péče v předškolním věku.	14
5.3.1 Mateřská škola pro neslyšící a pro děti se zbytky sluchu.	14
5.3.2 Mateřská škola pro nedoslýchavé.	14
5.4 Péče ve školním věku.	15
5.4.1 Základní škola pro neslyšící a pro děti se zbytky sluchu.	15
5.4.2 Základní škola pro nedoslýchavé.	15
5.4.3 Zvláštní škola pro sluchově postižené.	16

5.4.4	Střední školy pro sluchově postižené.	16
5.5	Péče o dospělé sluchově postižené.	17
6.	PŘEHLED VÝVOJE PÉČE O SLUCHOVĚ POSTIŽENÉ.	17
6.1	Nejstarší období – bez výuky hlasité řeči.	18
6.2	Období preceptorátu a soukromých škol.	18
6.3	Rozvoj institucionální péče.	20
6.3.1	Metoda francouzská či manuální.	20
6.3.2	Metoda německá či orální.	21
6.3.3	Další vývoj do Milánského kongresu.	21
6.3.4	Milánský kongres a jeho vliv na další vývoj.	22
6.3.5	Další vývoj po Milánském kongresu.	23
6.4	Současný stav.	24
6.4.1	Čisté orální metody	24
6.4.2.	Ruský (sovětský) komunikační systém	26
6.4.3	Totální komunikace a její uplatnění ve výchově a vzdělávání neslyšících.	26
6.4.4	Trendy dalšího vývoje.	29
6.5	Vývoj a současný stav péče o nedoslýchavé.	29

II. METODICKÁ ČÁST 31

1.	SURDOPEDICKÉ ZÁSADY.	31
1.1	Včasnost.	31
1.2	Komunikativnost.	31
1.3	Zásadní rozdíl mezi prací s neslyšícími a nedoslýchavými dětmi.	31
1.4	Respektování vývojových zvláštností sluchově postižených dětí.	32
1.4.1	Komunikační potíže.	32
1.4.2	Vývojové zvláštnosti v oblasti citové.	32
1.4.3	Vývojové zvláštnosti v oblasti volní.	33
1.4.4	Vývojové zvláštnosti v oblasti mezilidských vztahů.	33
1.4.5	Vývojové zvláštnosti v rozvoji slovní řeči a slovního myšlení.	33
1.5	Priměřená náročnost a důslednost.	34
1.6	Specifické a intenzivní uplatňování zásady názornosti.	34
1.7	Systematičnost.	35
1.8	Časté procvičování a opakování učiva.	35
1.9	Začlenění znalostí do aktivní slovní zásoby.	35
1.10	Včasné rozvíjení návyku čtení a písemného projevu.	36
2.	OSOBNOST SURDOPÉDA.	36
2.1	Osobní vztah k surdopedické práci.	37
2.2	Odbornost a tvůrčí přístup k práci.	37
2.3	Surdopéd má být dětem příkladem a vzorem.	37
2.4	Taktní přístup k rodičům.	37
2.5	Osvěta a publikační činnost.	38
2.6	Kontakty a spolupráce s dospělými sluchově postiženými.	38
3.	VÝUKA A VÝCHOVA SLOVNÍ ŘEČI.	38
3.1	Funkční komunikace jako základ výuky a výchovy slovní řeči.	38

3.2	Nonverbální komunikační prostředky.	39
3.2.1	Komunikace fyzickým kontaktem	39
3.2.2	Komunikace pohledem.	39
3.2.3	Výraz obličeje – mimika.	39
3.2.4	Gestikulace.	40
3.2.5	Přirozené posunky.	40
3.2.6	Pantomima.	40
3.2.7	Znaková řeč neslyšících	40
3.3	Verbální vizuálně kinetické formy komunikace.	41
3.3.1	Daktylní forma řeči.	41
3.3.2	Náznaková řeč (cued speech)	42
3.4	Vlastní výuka a výchova řeči.	43
3.4.1	Výchova řeči v nejranějším věku.	43
3.4.2	Výchova a výuka slovní řeči v mateřské škole.	43
3.4.3	Výuka a výchova slovní řeči na základní škole.	44
3.5.	Složky výuky a výchovy řeči.	44
3.5.1	Obsahová složka řeči.	45
3.5.1.1	Slovní zásoba	45
3.5.1.2	Gramatická stavba řeči.	45
3.5.1.3	Význam četby.	46
3.5.2	Zvuková složka řeči	48
3.5.2.1	Modulační faktory plynulé řeči	49
3.5.2.2	Výslovnost hlásek – artikulace.	51
3.5.3	Odezírání	51
3.5.4	Sluchová výchova	54
3.5.4.1	Vývoj metod sluchové výchovy.	54
3.5.4.2	Současný stav.	58
3.5.4.3	Rozdílnost sluchové výchovy u nedoslýchavých a neslyšících dětí.	59
3.5.4.4	Sluchová výchova v raném věku.	59
3.5.4.5	Sluchová výchova v předškolním věku.	60
3.5.4.6	Sluchová výchova ve školním věku.	60
3.5.4.7	Sluchová výchova dospělých.	61
3.6	Výchova řeči v ostatních předmětech a výchovách.	61
3.6.1	Jazyk český.	62
3.6.2	Matematika.	62
3.6.3	Vlastivěda	63
3.6.4	Fyzika a chemie.	63
3.6.5	Biologie.	63
3.6.6	Zeměpis.	64
3.6.7	Dějepis.	64
3.6.8	Občanská nauka.	64
3.6.9	Tělesná výchova.	65
3.6.10	Hudební výchova	65
3.6.11	Pracovní výchova a pracovní vyučování.	65
3.6.12	Individuální logopedická péče	66
4.	INTEGRACE SLUCHOVĚ POSTIŽENÝCH	66
4.1	Vývoj názorů na integraci sluchově postižených.	67

